

УДК 658.131:377.2:3.07

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПРОПАГАНДИ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АПК

Рогач Ю.П. к.т.н., проф.

Таврійський державний агротехнологічний університет,

тел. (0619) 42-14-28

Анотація - в статті наведено методичні основи пропаганди охорони праці на підприємствах АПК.

Ключові слова – методика, основи, пропаганда, прийоми, показник, ефективність

Постановка проблеми. Пропаганда у сфері охорони праці є одним з основних напрямків роботи, що сприяє поліпшенню стану умов і охорони праці працівників підприємств, зниженню рівня виробничого травматизму і професійних захворювань. Масову роботу з пропаганди, в основному, проводять у кабінетах з охорони праці, наявних у багатьох організаціях. Кабінет служить методичним центром, використовується для проведення великого комплексу заходів, спрямованих на дотримання техніки безпеки. Тут проводиться навчання, інструктаж, семінари, збори, лекції, бесіди та інші заходи, здатні повернути працівників до дій з оздоровлення умов праці та зниження рівня травматизму.

Завданнями пропаганди в галузі охорони праці є:

- ознайомлення працівників підприємств з тими заходами, які проводять законодавчі і виконавчі органи влади та органи управління для поліпшення стану умов і охорони праці;
- пропаганда технічних знань в галузі охорони праці;
- узагальнення та розповсюдження передового досвіду, досягнень науки і техніки в галузі охорони праці.

Аналіз останніх досліджень. Оцінювання ступеня застосування і ефективності заходів щодо пропаганди охорони праці є однією з основних задач управління охороною праці. Всі види пропаганди так чи інакше впливають на рівень безпеки виробництва, підвищуючи чи знижуючи його. Науковцями Гадзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О., Заверуха Н. М., Зацарний В.В та іншими були проведені дослідження оцінки безпеки виробництва та ефективності заходів по покращенню охорони праці на суб'єктах підприємницької діяльності [1-5].

Такі дослідження носили вибіркового характеру по відношенню до галузей діяльності, тому даний напрямок вимагає подальшого вдосконалення по

розробці методичних основ проведення пропаганди охорони праці на підприємствах АПК.

Формулювання цілей статті. Розробка та аналіз методичних основ пропаганди охорони праці на підприємствах АПК.

Основна частина. Всяка пропаганда, у тому числі і пропаганда в галузі охорони праці, є ідеологічною діяльністю, підкорюється вимогам і закономірностям, використовує одні й ті ж форми та методи, базується на тих же технічних засобах масової комунікації. Вона полягає у пробудженні та підтриманні зацікавленості до охорони праці і переконанні працюючих у необхідності того чи іншого заходу з охорони праці, популяризації нових засобів у створенні безпечних і нешкідливих умов праці.

Дієва система охорони праці зменшує кількість небезпечних факторів виробництва або знижує рівень їх впливу на працівників, а також передбачає забезпечення засобами індивідуального захисту. Крім того, вона сприяє підвищенню професійних умінь людини, і в результаті збільшується продуктивність праці.

В свою чергу, головним завданням пропаганди є створення позитивного настрою стосовно охорони праці - при її досягненні майже всі методи будуть давати позитивний ефект в будь-яких небезпечних ситуаціях. Якщо займатися пропагандою активно і регулярно, вона також буде сприяти швидкому впровадженню сучасних засобів забезпечення охорони праці і точному дотриманню санітарно-гігієнічних вимог.

Втім, агітація не завжди викликає позитивну реакцію працівників. Тут багато що залежить від якості поширюваної інформації. У пропагандистських матеріалах не варто використовувати загальні заклики до безпечної праці. Користь може принести тільки інформація, яка вказує на конкретний спосіб дій і вигоду від них. Неefективні також загальні вказівки на потенційну небезпеку (навіть з підтвердженими фактами про частоту і тяжкість нещасних випадків) без пояснення, як і коли вона виявляється і як їй запобігти.

Про безпеку праці треба завжди говорити конкретно і по справі, уникаючи стандартних та завчених фраз. Ні в якому разі не можна залякувати: це може викликати тільки почуття страху і загальне негативне ставлення до роботи.

Правильно спланована пропаганда повинна постійно нагадувати працюючим про потенційні небезпеки, які є на робочих місцях, вказувати, як себе приймати, щоб запобігти нещасним випадкам.

Для вирішення поставлених цілей і задач у пропаганді охорони праці в залежності від конкретних умов використовують різноманітні форми, методи, засоби.

Прийоми пропагандистського впливу можна поділити на дві групи:

- одноканальні комунікації, коли є канал впливу, але відсутній безпосередній канал зворотного зв'язку для контролю за сприйняттям цього впливу;
- двоканальна комунікація, при якій в процесі впливу мається можливість контролювати його сприйняття.

Засобами одноканального впливу є друковані видання (брошури, інформаційні листки тощо) плакати по безпеці праці, стінні газети, інформаційні стенди, кутки з охорони праці, виставки, лекції, доповіді, аудіовізуальні засоби. До одноканального впливу можна віднести і «малі форми пропаганди»: листівки з тематикою охорони праці, закладки для книг, наліпки на сільськогосподарській техніці, а також на самих пристроях і пристосуваннях, що забезпечують безпеку праці (налокитниках, захисних окулярах, страхувальних пасах, вогнегасниках тощо).

Двоканальний вплив реалізується за рахунок бесіди, колективного обговорення з робітниками нещасних випадків, шляхи профілактики травматизму тощо.

Пропаганда охорони праці має на меті схилити працюючих до безпечної поведінки, у визначених умовах може розглядатися в двох аспектах: гуманному (обмеження числа жертв на виробництві, створення комфортних умов праці) і економічному (скорочення матеріальних витрат, які понесені підприємством у результаті хвороби робітника, втрати робочої сили, ремонту машин, навчання основних робітників тощо).

Пропаганда, як цілеспрямований вплив на свідомість робітника, у кожному конкретному випадку являє собою приватний вид процесу комунікації і має такий вигляд: хто повідомляє – що повідомляє – за допомогою якого засобу. Зустрічаються й інші більш складні форми масової комунікації. Так, професор Уельського університету (США) Лассуе запропонував таку схему: хто повідомляє – що саме – по яких каналах – кому і з яким ефектом. Відповідно до цієї схеми основними елементами пропаганди виступають: суб'єкт, пропагандистський матеріал, канал пропаганди, об'єкт, ефект впливу.

Практика показала, що популяризація досягнень науки і техніки в галузі безпеки праці серед працюючих і ознайомлення їх з нормативними матеріалами є потужним засобом у боротьбі проти виробничого травматизму. Проте, пропаганда безпеки праці – це не тільки популяризація знань, але і формування у робітників визначених поглядів, думок, переконань у даній галузі. Пропаганда повинна змінити поведінку людей у потрібному напрямку, впливати на їхні правильні дії. Як визначають польські дослідники, пропаганда дає не тільки знання, необхідні для діяльності, спрямованої на створення безпечних і нешкідливих умов праці, але й створення відповідних обставин для ефективного вирішення проблеми охорони праці на підприємстві. З метою досягнення ефективності, ця діяльність повинна бути заснована на таких принципах: повільність, конкретність змісту і принадність форм.

У пропагандистських матеріалах треба звертати увагу робітника на конкретний спосіб дії і вигоду від нього. Неefективні загальні вказівки на небезпеку. З питань безпеки треба надавати конкретні питання, враховуючи при цьому що робітник, на якого ми впливаємо, може ще мало знати та вміти. Велике значення має також час і місце для здійснення пропагандистського впливу на робітника. Прийоми пропаганди дають визначений кінцевий результат тільки тоді, коли робітник достатньо добре інформований по даному питанню. При виборі засобу впливу треба враховувати також ступінь інтересу робітників до питань безпеки праці, престижність цих питань у даному колективі та інших соціальних факторів.

Конкретний спосіб пропаганди повинен вибиратися залежно від того, яке завдання належить вирішити установі. В таблиці 1 показано, наскільки придатний той чи інший спосіб одноканальної комунікації для вирішення основних завдань пропаганди охорони праці. Число плюсів в таблиці вказує на ступінь ефективності способу (+ - середня ступінь, ++ - висока ступінь).

Таблиця 1 - Ефективність способів одноканальної комунікації

Задачі пропаганди охорони праці	Способи пропаганди охорони праці			
	Плакати	Доповіді, лекції	Друкований текст	Кіно, слайди
Навчання безпечному виконанню простої роботи	++	++		
Короткі пояснення по ходу роботи	+	++	++	+
Пояснення причин нещасних випадків			++	++
Інструктаж, роз'яснення мети використання засобів захисту			++	++
Повідомлення про нещасний випадок				++

Вчені звертають увагу на те, що будь-яка зміна характеру трудової діяльності обов'язково потребує змін у змісті, методах і засобах пропаганди техніки безпеки, оскільки значна частина нещасних випадків пов'язана з психофізіологічними та іншими властивостями і спроможностями потерпілих.

Успішна пропаганда потребує глибокого знання виробничої ситуації на підприємстві, всебічного аналізу умов праці, ретельного вивчення видів і причин нещасних випадків, які часто трапляються, і типових небезпек, соціального і фахового складу колективу. Тематика пропаганди не може, проте, обмежитися тільки проблемами, які пов'язані з виробничим процесом. В ос-

таточному підсумку, пропаганда повинна стимулювати творчу діяльність і активність робітників, оскільки вона діє, насамперед, на їх інтелект. Володіючи відповідними знаннями питань з охорони праці, робітники, під впливом пропаганди, спроможні уникати й усувати наявні джерела небезпеки.

Таким чином, пропагандисти з охорони праці повинні:

- спонукати і підтримувати зацікавленість у робітників до охорони праці у всій її багатогранності;
- переконувати працюючих у необхідності того чи іншого заходу з охорони праці;
- виховувати свідоме відношення робітників до заходів з охорони праці;
- організовувати відповідні дії робітників при виконанні заходів з охорони праці;
- популяризувати нові засоби забезпечення безпечних і нешкідливих умов праці.

Висновки. Незважаючи на всі об'єктивні труднощі з фінансуванням, питання пропаганди охорони праці вирішувати треба. Тому, всім роботодавцям необхідно проаналізувати організацію своєї роботи у сфері пропаганди безпеки праці, усунути всі виявлені під час перевірок порушення вимог законодавства, визначити та вжити додаткових заходів щодо запобігання нещасним випадкам на виробництві та професійним захворюванням. І це стане підґрунтям для поліпшення умов праці працівників.

Література.

1. Луценков В.Л. Методичні основи навчання і пропаганди питань з охорони праці. Навчальний посібник / В.Л. Луценков, Д.А. Бутко, Ю.П. Рогач, В.В.Петров. – Сімферополь: Бізнес-Інформ, 2002. – 240 с.
2. Організація навчання з питань охорони праці працівників АПК / Д.А. Бутко, М.Т. Воїнов, В.Л. Луценков, С.Д. Мазілін. – Сімферополь: Бізнес-Інформ, 2000. – 264 с.
3. Активна пропаганда – потужний засіб управління охороною праці / О. Васильєв, О. Шкригун, В. Шкригун. – Журнал «Охорона праці», №1, 2002. – С.18 – 20.
4. Гадзюк М.П. Основи охорони праці: Підручник. 2–ге вид. / М.П. Гадзюка, Є.П. Желібо, М.О. Халімовський. - К.: Каравела, 2004. - 408 с.
5. Желібо Є.П. Безпека життєдіяльності / Є.П. Желібо, Н.М. Заверуха, В.В. Зацарний. – К.: Каравела, 2003. – 328 с.

**МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПРОПАГАНДЫ ОХРАНЫ ТРУДА
НА ПРЕДПРИЯТИЯХ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО КОМПЛЕКСА**

Рогач Ю.П.

Аннотация

В статье наведено методические основы пропаганды охраны труда на предприятиях агропромышленного комплекса.

**METHODICAL BASES OF PROPAGATION OF THE LABOUR
SAFETY AT THE AGRICULTURE ENTERPRISES**

J. Rogach

Summary

In article it is induced methodical bases of propagation of a labor safety at the agriculture enterprises.